

[Frede Nielsen.]

til at undgaa, men den Linie, vi har trukket op, navnlig efter den 5. Maj, er den i videst mulig Udstrækning at komme ind paa det Princip: ingen Særrettigheder, men heller ingen Undtagelseslovgivning.

Opretholdelsen af en Særordning paa Skolens Omraade vil jeg finde ganske overflødig og ganske forkastelig. Her er efter mit Skøn en Revision i høj Grad nødvendig. Man vil vide, at der fra dansk Side i Aarens Løb blev gjort overordentlig mange Indrømmelser, meget vidtrækkende Indrømmelser, i den første Tid frivilligt, i de senere Aar tvunget af Omstændighederne. Man svarede fra de tyske Skoler med at misbruge den Frihed, der var givet dem. Det var ikke Pædagogik, de først og fremmest stiledede henimod, men det var politisk Agitation. Nu bør vi drage Konsekvensen af hele denne Holdning fra Mindretallets Side. Vi bør fjerne de Særordninger, der har været Tale om paa dette Omraade.

Det foreliggende Forslag, der tager Sigte paa det midlertidige, antyder tillige Linien for den endelige Ordning; det er gjort ogsaa fra Kommissionens Side: en endelig Ordning gaaende ud paa, at Folkeskolen i Sønderjylland udelukkende skal være dansksproget, at der ikke skal være Tale om tysksprogede Kommuneskoler, men at Mindretallet maa bygge sin Skoleordning op udelukkende paa Privatskoleprincippet. Man har her spurgt om Gensidighedshensynet. Det er saa lykkeligt, at vi ved, at det danske Mindretal i Sydslesvig finder det rigtigt at bygge Skoleordningen op netop paa Privatskoleprincippet.

Jeg har den Opfattelse, at vi fra dansk Side fra første Færd bør gaa saa vidt, som vi overhovedet mener vi kan gaa og vil gaa, og derefter sige til det tyske Mindretal: Nu vil vi ikke som tidligere handle paa dette Omraade, nu vil vi saa at sige laase Ordningen fast. Vi skulde have lært saa meget af de forløbne 25 Aar, at vi ikke nu faar en Ordning, der gør en Gentagelse af disse bestandige, bitre Stridigheder paa Skolens Omraade mulig.

Det Forslag, der nu er forelagt af den højtærede Undervisningsminister, er i Sønderjylland ventet med meget stor Utaalmodighed. Det er ikke den nuværende Undervisningsminister, der bærer Ansvaret for Forsinkelsen, Ansvaret ligger udelukkende paa den tidligere Undervisningsminister. Ogsaa i Kommissionen anbefalede vi meget hurtig Handling; det fremgaar af de Bemærkninger, der blev gjort fra Kommissionens Side. Det siges flere Steder,

at man vilde anse det for heldigt, om der blev handlet meget hurtigt, saadan at Skoleforholdene kunde komme ind i fastere Baner. Imidlertid er Tiden gaaet, der er ikke sket noget, før nu Forslaget bliver fremsat, og Situationen i Sønderjylland er i Dag den, at Skoleforholdene er ganske flydende. En Del af Børnene fra de tidligere tysksprogede Kommuneskoler er gaaet over i danske Skoler, andre gaar og venter paa, at der skal ske noget, de gaar og driver, og flere og flere er gaaet over til Hjemmeundervisning.

Der kom den 25. Juni et Cirkulære fra Undervisningsministeriet, ifølge hvilket al Undervisning i de tysksprogede Skoler indtil videre blev forbudt, og i Cirkulæret ophævede man midlertidigt Undervisningspligten. Da der nu stadig ingen Afgørelse kom, henvendte visse tyske Kredse sig til Undervisningsministeriet, og de skal efter Sigende være gjort opmærksom paa, at Hjemmeundervisning ikke er forbudt, endvidere at det er muligt til Hjemmeundervisning at tage Børn med fra flere Hjem. Det har nu formet sig saadan, at man i Realiteten kan flytte hele Privatskoler over i private Hjem og føre Undervisningen videre.

Endvidere gælder det, at Konfiskationen af de Læse- og Lærebøger, der var nazistisk inficerede, ikke er lovfæstet. Hele dette Materiale kan bruges fremdeles, og det bliver i vid Udstrækning brugt ved denne Hjemmeundervisning. Jeg nævner her som Karakteristik af hele dette Forhold et Tilfælde, der er forebragt mig fra en By lidt Vest for Sønderborg. Der samlede man Børnene til Hjemmeundervisning. En Dame, der i hele sit Forhold havde været loyal over for Danmark, var villig til at undervise disse Børn. Andre i Kredsen skulde skaffe Materiale til Veje. Nu mødte Børnene med et Par Bøger, bl. a. med en Bog, der indledes med et stort Billede af Føreren, med en Bøn til Føreren, med en Skildring af de første Bombardementer af London. Det var det Materiale, de skulde bruge ved denne Hjemmeundervisning. Den paagældende Dame var saa loyal, at hun aldeles omgaaende skred ind og nægtede at acceptere Brugen af et saadant Materiale. Saa rev man de paagældende Blade ud af Bøgerne; men tilbage blev alligevel meget, der var i højeste Grad uheldigt. Det var man klar over, og saa skiftede man den paagældende Dame ud, og i Dag underviser en af de tyske Flygtninge.

Saadan ligger det paa hele dette Omraade, jeg havde nær sagt, det ligger skanda-